

brez šminke

Stiskačeva skrinjica v večnamenski skrinji

J.-B. P. Moliere: Skopuh. Režija **Boris Kobal**, Mestno gledališče ljubljansko

Ana Perne

Za Skopuha, kot ga v Mestnem gledališču ljubljanskem uprizori režiser **Boris Kobal** v sodelovanju z dramaturginjo **Evo Kraševac**, najprej velja, da se opira na commedio dell'arte. Moliereva komedija iz leta 1668, ki je neposredno črpala pri Plavtu, nastala pa ob še drugih vplivih, tudi italijanske komedije, je v novem, gibkem prevodu **Aleša Bergerja** podana z odrskim udejanjanjem, pravzaprav potenciranjem komičnih besedilnih mest.

Karakterna komedija, ki predstavi obsesijo naslovne figure, Harpagona – že njegovo ime pojmuje skopega in pohlepnega človeka – tako ni uprizorjena na način posodobitve; nekakšen stik s sedanjim trenutkom je morda najti v posameznih vnosih (reklamnega slogana, na primer), ki pa tudi sami težijo k vzbujanju smeha. Kobal se osredotoči na tipe oziroma nekatere že prepoznavne komične značaje, ki se znajdejo v prav takšnih situacijah (čeprav v komično že prodira njegovo nasprotje); stiskaški oče se sooči z ljubezenskim zanosom svojih dveh otrok, spopada pa se tudi z lastno sumničavostjo, bojaznijo pred izgubo nakopičenega denarja, nad katero pravzaprav nima oblasti. In ker so v ospredju osebe, poleg teh pa še manično varovano bogastvo, je uprizoritev izpeljana na precej izpraznjenem odru. Scenograf **Marko Japelj** ga opremi le z veliko poslikano škatlo, ki se izkaže kot Harpagonova povečana skrinjica; vstop vanjo je vstop na območje intimnega (na primer izločanja), skritja tega, za kar protagonist pravzaprav živi, zato se ta naposled da (z zdaj v bančno kartico

preoblikovanim imetjem) vanjo tudi zapreti (in do neuporabnosti zavarovati svoje novo plačilno sredstvo). A škatla je obenem vrtljiv scenografski element, torej namenjen menjavam, ki pa mestoma pretirano vlečejo pozornost k sebi in – vsemu obračanju (denarja, njegovega imetnika) navkljub, ki bi ga morda morali razbrati – zabrisujejo njegov pomen.

Ob glasbi **Branka Rožmana**, ki dogajanje zdaj zajame v pomenljiv zvočni trenutek, zdaj ga (igrivo) zgiblje, ter v kostumih **Bjanke Adžić Ursulov**, ki se navežejo na zgodovinsko obdobje in (tudi z vključitvijo nekaterih izstopajočih dodatkov – na hčerino opravo pripete velike punčke, na primer) poudarijo posamezne lastnosti likov, se na odru zvrsti paleta Molierevih oseb. Igralci jih podajajo z izpostavljanjem tipskih značilnosti, izrazito, ponekod v ponavljanju stopnjevano oziroma do skrajnosti poudarjeno – s čimer, paradoksalno ali pa tudi ne, njihovo izvajanje tu in tam običi na mestu ter izgublja komično gibčnost. V precej številni igralski

zasedbi najbolj izstopa nosilec naslovne vloge **Gregor Čušin**, ki je v tokratni uprizoritvi navzoč od samega začetka: že na pogled smešna figura malega navdušenca nad lastnim zakladom, ki se s svojo skrinjico veselo zapira v »straniščno« skrinjo; njegovo dosledno izvajanje, ko v pokrčeni drži stopiclja po odru in se škilasto zazre predse; njegov nenehen sum in posledično nadzorovanje, vrtanje v druge, v trenutkih obupa tudi v občinstvo – iz vsega tega (in še česa) seva teža slabosti, ki ga obvladuje in premešča v bolezensko stanje večnega strahu pred izgubo najdragocenejšega in ki k veselju nad tem primakne tudi njegov žalosten vidik.

Kobalov Skopuh Molierevo besedilo deloma okrajša, a ga v nekakšni nezadržnosti (asociacij, misli, besed) obenem tudi nekoliko dopiše, z rahlo posmehljivo podano »deus ex machina« razrešitvijo pa vanj tudi zareže; sicer pa vseskozi stremi k ugajajočemu doseganju komične učinkovitosti. Najbolj s potenciranjem. In vendar – manj je več. Tudi smeha.

Pri uprizoritvi Molierevega Skopuha v Mestnem gledališču ljubljanskem se je režiser **Boris Kobal** oprl na commedio dell'arte. Na fotografiji so **Matej Puc** (Valere), **Gregor Čušin** (Harpagon) in **Gaber K. Trseglav** kot mojster Jacques.